

✧ Texty na tento týden – Sk 13:1–52; 14:1–28

✧ Základní verš

„Budiž vám tedy známo, bratři, že skrze něho se vám zvěstuje odpuštění všech hříchů, a to i těch, jichž vás nemohl zprostit Mojžíšův zákon. Ale v něm je ospravedlněn každý, kdo věří.“ (Sk 13:38.39)

Je zřejmé, že evangelium se mělo dostat k židům i pohanům. Pomalu ale jistě si tuto pravdu začali uvědomovat i první křesťané, kteří byli původem vyznavači judaizmu.

První výslovná zpráva o tom, že v Krista uvěřili ve velkém množství i pohané, je zmíněna v souvislosti s Antiochií. Právě v Antiochii vzniklo první společenství křesťanů, kteří byli původně pohany, byť zde byla také významná skupina Židů a stoupců obřízky (Ga 2,11–13). Díky misijnímu úsilí prvních křesťanů v Antiochii, které podpořil i příchod Barnabáše a Pavla, počet věřících ve městě velmi rychle rostl. Antiochie se velmi brzy stala důležitým centrem křesťanství mimo Judsko. V něčem dokonce předčila i církev v Jeruzalémě.

Antiochie se stala kolébkou křesťanské misie. Právě odsud – a s počáteční podporou místních křesťanů – se Pavel vydal na všechny tři své misijní cesty. Díky oddanosti věřících v Antiochii se křesťanství formovalo podle Ježíšova záměru – jako celosvětové hnutí, díky kterému se evangelium rozšíří ke všem „obyvatelům země, každé rase, kmeni, jazyku i národu“ (Zj 14,6).

✧ Týden ve zkratce:

- Začátek první misijní cesty: Kypr
- Pisidská Antiochie – Pavlovo kázání
- Reakce na Pavlovo kázání
- Pavlova návštěva v Ikoniu
- Lystra a Derbe
- Podněty k zamyšlení

NE 12. srpna – Začátek první misijní cesty: Kypr

Sk 13:1-4 „¹V Antiochii byli v církvi proroci a učitelé: Barnabáš, Simeon, zvaný Černý, Lucius z Kyrény, Manahem, který býval druhem tetrarchy Heroda, a Saul. ²Když konali bohoslužbu Pánu a postili se, řekl Duch svatý: „Oddělte mi Barnabáše a Saula k dílu, k němuž jsem je povolal.“ ³A tak po modlitbách a postu na ně vložili ruce a vyslali je k dílu. ⁴Posláni tedy Duchem svatým, odešli Barnabáš a Saul do Seleukie a odtud se plavili na Kypr.“

Sk 13:5-12 „⁵Když dopluli do Salaminy, zvěstovali tu slovo Boží v židovských synagógách. Měli s sebou i Jana jako pomocníka. ⁶Pak prošli celým ostrovem až do Páfu. Tam se setkali s jakýmsi židovským kouzelníkem, který se vydával za proroka; říkali mu Barjzus. ⁷Byl u dvora místodržitele Sergia Paula, muže vzdělaného. Ten k sobě povolal Barnabáše a Saula, protože chtěl slyšet Boží slovo. ⁸Ale Elymas, ten kouzelník – tak se totiž vykládá jeho jméno – vystoupil proti nim a snažil se odvrátit místodržitele od víry. ⁹V tu chvíli Saul, kterému říkali také Pavel, byl naplněn Duchem svatým, upřel na Elymase zrak a řekl: ¹⁰„Ty svůdce všeho schopný, synu ďáblův, nepříteli Boží spravedlnosti, kdy už přestaneš podvracet přímé cesty Páně? ¹¹Nyní na tebe dopadne Boží trest: Oslepneš a neužiješ sluneční světlo, dokud se nad tebou Bůh neslituje.“ Tu Elymase náhle obestřela mrákota a tma, tápal kolem sebe a hledal, kdo by ho vedl za ruku. ¹²Když místodržitel uviděl, co se stalo, uvěřil, pln údivu nad učením Páně.“

Sk 14:26 „Odppluli do Antiochie v Sýrii, odkud před časem svěření Boží milosti vyšli k dílu, které právě teď dokončili.“

Sk 4:36 „Také Josef, kterého apoštolové nazvali Barnabáš – to znamená ‚Syn útěchy‘ – levita původem z Kypru.“

Sk 15:39 „Vznikla z toho taková neshoda, že se spolu rozešli: Barnabáš vzal s sebou Marka a plavil se na Kypr.“

Ko 4:10 „Pozdravuje vás můj spoluvězeň Aristarchos a Barnabášův bratranec Marek, o němž jste již dostali pokyny. Až k vám přijde, přijměte ho.“

Sk 13:12 „Když místodržitel (Sergia Paula) uviděl, co se stalo, uvěřil, pln údivu nad učením Páně.“

PO 13. srpna – Pisidská Antiochie – Pavlovo kázání

Sk 13:38-41 „³⁸Budíž vám tedy známo, bratři, že skrze něho se vám zvěstuje odpuštění všech hříchů, a to i těch, jichž vás nemohl zprostit Mojžišův zákon. ³⁹Ale v něm je ospravedlněn každý, kdo věří. ⁴⁰Střežte se proto, aby vás nepostihlo, o čem se mluví v Prorocích: ⁴¹„Vy, kteří mnou pohrdáte, otevřete oči, zděste se a dejte se na útěk, protože já učiním ve vašich dnech něco, čemu nikdy neuvěříte, když vám to bude někdo vypravovat.““

Sk 13:13 „Z Páfu se Pavel se svými průvodci plavil do Perge v Pamfylii. Ale Jan se od nich oddělil a vrátil se do Jeruzaléma.“

Sk 9:16 „Ukáži mu, co všechno musí podstoupit pro mé jméno.“

2K 4:7-10 „⁷Tento poklad máme však v hliněných nádobách, aby bylo patrné, že tato nesmírná moc je Boží a není z nás.

⁸Na všech stranách jsme tísňeni, ale nejsme zahánáni do úzkých; jsme bezradní, ale nejsme v koncích; ⁹jsme pronásledováni, ale nejsme opuštěni; jsme sráženi k zemi, ale nejsme poraženi. ¹⁰Stále nosíme na sobě znamení Ježíšovy smrti, aby i život Ježíšův byl na nás zjeven.“

Sk 13:16-37 „¹⁶Tu povstal Pavel, pokynul rukou a řekl: „Muži izraelští a s nimi vy, kteří ctíte jediného Boha, slyšte mne!

¹⁷Bůh tohoto izraelského lidu si vyvolil naše praotce, učinil z nich za jejich pobytu v Egyptě silný národ a vyvedl je odtud svou velkou mocí. ¹⁸Celých čtyřicet let trpělivě snášel jejich chování na poušti, ¹⁹a když vyhledil sedm národů v kanaánské zemi, dal jí v úděl svému lidu. ²⁰To trvalo asi čtyři sta padesát let. Potom jim dával soudce až do proroka Samuela. ²¹Pak chtěli krále, a Bůh jim dal Saula, syna Kíšova, z pokolení Benjamínova, který jim vládl čtyřicet let. ²²Ale zbavil ho moci a povolal jim za krále Davida, o němž vydal svědectví: „V Davidovi, synu Isajovu, jsem našel muže, jakého jsem měl na mysli. On splní vše, co chci.“ ²³A z Davidova potomstva dal Bůh Izraeli podle svého slibu Spasitele Ježíše. ²⁴Před jeho vystoupením kázal Jan všemu izraelskému lidu, aby se odvrátili od svých hříchů a dali se pokřtít. ²⁵Když Jan končil své poslání, řekl: „Já nejsem ten, za koho mě pokládáte. Za mnou přichází někdo, jemuž nejsem hoden rozvázat řemínek na jeho nohou.“ ²⁶Bratři z rodu Abrahamova i vy, kteří s nimi ctíte jediného Boha, nám bylo posláno toto slovo spásy. ²⁷Ale obyvatelé Jeruzaléma a jejich vůdcové Spasitele nepoznali, odsoudili ho, a tak naplnili slova proroků, která se čtou každou sobotu. ²⁸Ačkoli na něm nenalezli žádný důvod pro trest smrti, vymohli si na Pilátovi, aby ho dal popravit. ²⁹Když udělali všechno přesně tak, jak to bylo o něm v Písmu napsáno, sňali jej z kříže a položili do hrobu. ³⁰Ale Bůh ho vzkřísil z mrtvých ³¹a on se po mnoho dní zjevoval těm, kteří s ním přišli z Galileje do Jeruzaléma; ti jsou nyní jeho svědky před lidem. ³²My vám přinášíme radostnou zprávu, že slib, daný našim praotcům, ³³splnil Bůh nám, jejich dětem, a vzkřísil Ježíše; vždyť je o něm psáno v druhém Žalmu: „Ty jsi můj Syn, já jsem tě dnes zplodil.“ ³⁴To, že jej vzkřísil z mrtvých, takže se už nepromění v prach, slíbil těmito slovy: „Věrně vám splním zaslíbení, která jsem dal Davidovi.“ ³⁵A pak na jiném místě říká: „Nedopustíš, aby se tvůj Svatý rozpadl v prach.“ ³⁶David sloužil Bohu za svého života, potom podle jeho vůle zemřel, byl uložen k svým předkům a rozpadl se v prach. ³⁷Ten však, kterého Bůh vzkřísil, se neobrátil v prach.“

Ř 10:1-4 „¹Bratři, toužím z celého srdce a modlím se k Bohu, aby Izrael došel spásy. ²Vždyť jim mohu dosvědčit, že jsou plni horlivosti pro Boha, jenže bez pravého poznání. ³Nevědí, že spravedlnost je od Boha, a chtějí uplatnit svou vlastní; proto se spravedlnosti Boží nepodřídili. ⁴Vždyť Kristus je konec zákona, aby spravedlnosti došel každý, kdo věří.“

Ga 2:16 „Víme však, že člověk se nestává spravedlivým před Bohem na základě skutků přikázaných zákonem, nýbrž vírou v Krista Ježíše. I my jsme uvěřili v Ježíše Krista, abychom došli spravedlnosti z víry v Krista, a ne ze skutků zákona. Vždyť ze skutků zákona ‚nebude nikdo ospravedlněn‘.“

ÚT 14. srpna – Reakce na Pavlovo kázání

Sk 13:45-48 „⁴⁵Když židé viděli tolik lidí, naplnila je závist a začali Pavlovým slovům odporovat a rouhat se. ⁴⁶Ale Pavel a Barnabáš směle prohlásili: „Vám židům mělo být slovo Boží zvěstováno nejprve. Protože je odmítáte, a tak sami sebe odsuzujete k ztrátě věčného života, obrácíme se k pohanům.“ ⁴⁷Vždyť Pán nám přikázal: „Ustanovil jsem tě, abys byl světlem pohanům a nesl spásu až na sám konec země.““ ⁴⁸Když to pohané uslyšeli, radovali se a velebili slovo Páně; ti pak, kteří byli vyvoleni k věčnému životu, uvěřili.“

Sk 15:10 „Proč tedy nyní pokoušíte Boha a chcete vložit na úředníky břemeno, které nemohli unést ani naši otcové ani my!“

Ř 8:3 „Bůh učinil to, co bylo zákonu nemožné pro lidskou slabost: Jako oběť za hřích poslal svého vlastního Syna v těle, jako má hříšný člověk, aby na lidském těle odsoudil hřích.“

Ř 3:19.28 „¹⁹Víme, že co zákon říká, říká těm, kdo jsou pod zákonem, aby byla umlčena každá ústa a aby celý svět byl před Bohem usvědčen z viny. ...²⁸Jsme totiž přesvědčeni, že se člověk stává spravedlivým vírou bez skutků zákona.“

Ga 3:10 „Ti však, kteří spoléhají na skutky zákona, jsou pod kletbou, neboť stojí psáno: ‚Proklet je každý, kdo nezástává věren všemu, co je psáno v zákoně, a nečiní to.‘“

Ga 2:16 „Víme však, že člověk se nestává spravedlivým před Bohem na základě skutků přikázaných zákonem, nýbrž vírou v Krista Ježíše. I my jsme uvěřili v Ježíše Krista, abychom došli spravedlnosti z víry v Krista, a ne ze skutků zákona. Vždyť ze skutků zákona ‚nebude nikdo ospravedlněn‘.“

ST 15. srpna– Pavlova návštěva v Ikoniu

Sk 14:1-4 „¹Totéž se stalo v Ikoniu: Pavel a Barnabáš vešli do židovské synagogy a mluvili tak mocně, že uvěřilo mnoho Židů i Řeků. ²Avšak ti židé, kteří neuvěřili, pobouřili pohany a vyvolali jejich nenávisť proti bratřím. ³Přesto tam Pavel a Barnabáš dost dlouho zůstali a přes všechny překážky mluvili o Pánu; a Pán dosvědčoval svou milost tím, že jim dával moc konat znamení a zázraky. ⁴Obyvatelstvo města se rozdělilo: jedni byli při židech, druhí při apoštolech.“

Sk 13:52 „Ale učedníci byli naplněni radostí a Duchem svatým.“

Sk 14:5-7 „²Pohané i židé se svými představiteli se chystali apoštoly ztýrat a ukamenovat. ⁶Ti se o tom dověděli a uprchli do lykaonských měst Lystry a Derbe i okolí. ⁷Ani tu nepřestali kázat evangelium.“

Ř 3:2 „Veliký v každém ohledu! Předně ten, že židům byla svěřena Boží slova.“

Ř 9:4-6 „⁴Jsou to Izraelci, jim patří synovství i sláva i smlouvy s Bohem, jim je svěřen zákon i bohoslužba i zaslíbení, ⁵jejich jsou praotcové, z nich rodem pochází Kristus. Bůh, který je nade všemi, buď pochválen na věky, amen. ⁶Ne že by slovo Boží selhalo. Vždyť ne všichni, kteří jsou z Izraele, jsou Izrael.“

Iz 11:1-16 „¹I vzejde proutek z pařezy Jišajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce. ²Na něm spočine duch Hospodinův: duch moudrosti a rozumnosti, duch rady a bohatýrské síly, duch poznání a bázně Hospodinovy. ³Bázní Hospodinovou bude prodchnut. Nebude soudit podle toho, co vidí oči, nebude rozhodovat podle toho, co slyší uši, ⁴nýbrž bude soudit nuzně spravedlivě, o pokorných v zemi bude rozhodovat podle práva. Žezlem svých úst bude bít zemi, dechem svých rtů usmrtí svévolníka. ⁵Jeho bedra budou opásána spravedlností a jeho boky přepásá věrnost. ⁶Vlk bude pobývat s beránkem, levhart s kůzlem odpočívá. Tele a lviče i žirný dobytek budou spolu a malý hoch je bude vodit. ⁷Kráva se bude popásat s medvědicí, jejich mláďata budou odpočívá spolu, lev jako dobytče bude žrát slámu. ⁸Kojenec si bude hrát nad děrou zmlje, bazilišku do doupěte sáhne ručkou odstavené dítě. ⁹Nikdo už nebude páchat zlo a šířit zkázu na celé mé svaté hoře, neboť zemi naplní poznání Hospodina, jako vody pokrývají moře. ¹⁰V onen den budou pronárody vyhledávat kořen Jišajův, vztyčený jako korouhev národům, a místo jeho odpočinutí bude slavné. ¹¹V onen den ještě podruhé vztáhne Panovník ruku, aby získal pozůstatek svého lidu, který zůstal v Asýrii, Egyptě, Patrosu, Kúši, Élamu, Šineáru, Chamátu a na ostrovech mořských. ¹²Povznese korouhev k pronárodům a posbírá rozehnané z Izraele a rozptýlené Judejce shromáždí ze čtyř stran země. ¹³Ustane žárliivost Efrajimova, budou vyhlazeni Judovi protivníci, Efrajim nebude žárlit na Judu a Juda nebude osočovat Efrajima, ¹⁴nýbrž společně se vrhnou na úbočí Pelištejců k moři, i syny východu oloupí spolu, vztáhnou svoji ruku na Edóm a Modáb, poslouchat je budou i synové Amónovi. ¹⁵Klatbou stihne Hospodin záliv Egyptského moře, zamává rukou proti Řece v prudkém větru, rozštěpí ji v sedm ramen, takže ji bude možno přejít v opáncích. ¹⁶Tak vznikne silnice pro pozůstatek jeho lidu, jenž zůstal v Asýrii, jako tomu bylo v den, kdy Izrael vystupoval z egyptské země.“

Ř 11:2-5 „²Bůh nezavrhl svůj lid, který si předem vyhlédl. Nevíte z Písma, jak si Eliáš Bohu nařká na Izrael? ³Hospodine, proroky tvé pobili a oltáře tvé pobořili, já jediný jsem zůstal, a také mně ukládají o život!“ ⁴Jakou však dostal odpověď? ‚Zachoval jsem si sedm tisíc mužů, kteří nesklonili kolena před Baalem.‘ ⁵A tak i nyní je tu zbytek lidu vyvolený z milosti.“

ČT 16. srpna – Lystra a Derbe

Sk 14:21-23 ²¹I v tomto městě kázali evangelium a získali mnoho učedníků. Potom se vraceli přes Lystru, Ikonium a Pisidskou Antiochii. ²²Všude tam posilovali učedníky a povzbuzovali je, aby vytrvali ve víře; říkali jim: „Musíme projít mnohým utrpením, než vejdemo do Božího království.“ ²³V každé té církvi ustanovili starší a v modlitbách a postech svěřili učedníky Pánu, v kterého uvěřili.“

Sk 14:5-19.24-26 „⁵Pohané i židé se svými představiteli se chystali apoštoly ztýrat a ukamenovat. ⁶Ti se o tom dověděli a uprchli do lykaonských měst Lystry a Derbe i okolí. ⁷Ani tu nepřestali kázat evangelium. ⁸V Lystrě žil jeden člověk, který měl ochrnuté nohy; byl chromý od narození a nikdy nechozí. ⁹Ten poslouchal Pavlovo kázání. Pavel se na něho upřeně podíval, a když viděl, že věří v Boží pomoc, ¹⁰řekl mocným hlasem: „Postav se zpříma na nohy!“ A on vyskočil a chodil. ¹¹Když zástupy viděly, co Pavel učinil, provolávaly lykaonsky: „To k nám sestoupili bohové v lidské podobě!“ ¹²Barnabášovi začali říkat Zeus, Pavlovi pak Hermes, poněvadž to byl především on, kdo mluvil. ¹³Dokonce kněz Diova chrámu před hradbami dal přivést k bráně ověčené býky a chtěl je s lidmi apoštolům obětovat. ¹⁴Když se to Barnabáš a Pavel doslechli, roztrhli svůj oděv, vběhli do zástupu mezi lidi ¹⁵a volali: „Co to děláte? Vždyť i my jsme smrtelní lidé jako vy. Zvěstujeme vám, abyste se od těchto marných věcí obrátili k živému Bohu, který učinil nebe, zemi, moře a všechno, co je v nich. ¹⁶Tento Bůh sice v minulosti nechával pohanské národy žít, jak chtěly, ¹⁷avšak nepřestal dosvědčovat sám sebe tím, že jim prokazoval dobro: dával vám z nebe déšť i úrodu v pravý čas, sytil vás pokrmem a naplňoval radostí.“ ¹⁸Takovou řeč se jim jen s námahou podařilo zadržet zástupy, aby jim nezačaly obětovat. ¹⁹Tu se tam objevili Židé z Antiochie a Ikonie, strhli lidi na svou stranu a začali Pavla kamenovat. Když mysleli, že je mrtev, vyvlekli ho z města.“ ... ²⁴Pak prošli Pisidií, dostali se do Pamfylie ²⁵a tam kázali v městě Perge. Potom se odebrali do Attalie ²⁶a odpluli do Antiochie v Sýrii, odkud před časem svěření Boží milosti vyšli k dlu, které právě teď dokončili.“

PÁ 17. srpna – Podněty k zamyšlení

„Během svého života na zemi se Ježíš snažil vyvést židy z pocitu vlastní výjimečnosti. Obrácení setníka a Syrofeničanky bylo příkladem toho, co dělal ve prospěch lidí, kteří nebyli Izraelci. Nyní nadešel čas pro aktivní a soustředěnou práci mezi pohany. Mezi nimi byly komunity, které s radostí přijaly evangelium a oslavovaly Boha za světlo smysluplné víry. Nepřátelství a nevíra některých židovských představitelů nezměnila Boží plán, protože nový Izrael byl naroubován na starou olivu. Synagogy se před apoštoly sice uzavřely, ale domy jednotlivých věřících pro ně byly otevřeny. Podobně to bylo i s budovami pohanů – i v nich se kázalo Boží slovo.“ (LP 51)

„Ve své misijní práci se Pavel a Barnabáš vždy snažili následovat Kristův příklad ochoty, obětavosti a svědomité služby lidem. Byli prozíraví, horliví a neúnavní a nebrali ohled na své zájmy ani na své vlastní pohodlí; s upřímnými modlitbami vytrvale zasévali semeno pravdy. Zároveň ochotně rozdávali nesmírně cenné praktické rady všem, kdo se postavili na stranu evangelia. Jejich upřímnost a Boží bázeň měly na nové učedníky trvalý vliv, takže se jim důležitost evangelia provždy vryla do paměti. (AA 186; PNL 108)

Otázky k rozhovoru

1. Uvažujte nad příběhem Jana Marka, který se od učedníků oddělil ve chvíli, kdy se situace začala vyostřovat. Pavel a Barnabáš se později neshodli, když chtěl Barnabáš vzít Jana znovu na misijní cestu, ale Pavel byl proti (Sk 15,37). O několik let později však Pavel prosil Timotea: „Marka vezmi s sebou, bude mi užitečný jako pomocník.“ (2Tm 4,11) Co se z toho můžeme naučit? Jak bychom se měli dívat na ty, kteří za určitých okolností selhali nebo nebyli věrni svému povolání?

Sk 15:37 „Barnabáš chtěl s sebou vzít také Jana Marka.“

2. Pokuste se zhodnotit odpověď Pavla a Barnabáše obyvatelům Lystry, kteří je pokládali za bohy (Sk 14,14–18). Jak bychom měli reagovat, když přichází pokušení, abychom si přisvojili uznání za to, co udělal Bůh?

Sk 14:14-18 „¹⁴Když se to Barnabáš a Pavel doslechli, roztrhli svůj oděv, vběhli do zástupu mezi lidi ¹⁵a volali: „Co to děláte? Vždyť i my jsme smrtelní lidé jako vy. Zvěstujeme vám, abyste se od těchto marných věcí obrátili k živému Bohu, který učinil nebe, zemi, moře a všechno, co je v nich. ¹⁶Tento Bůh sice v minulosti nechával pohanské národy žít, jak chtěly, ¹⁷avšak nepřestal dosvědčovat sám sebe tím, že jim prokazoval dobro: dával vám z nebe déšť i úrodu v pravý čas, sytil vás pokrmem a naplňoval radostí.“ ¹⁸Takovou řeč se jim jen s námahou podařilo zadržet zástupy, aby jim nezačaly obětovat.“

3. Přečtete si text Skutky 14,21–23. Pavel a Barnabáš posilovali a povzbuzovali víru ostatních věřících. Co můžete udělat (jednotlivě, ale i jako společenství), abyste posílili víru nových věřících? Jak se můžeme ujistit, že naše lidské tradice, nebo dokonce něco, čemu jsme dlouho věřili, se nepostaví do cesty poznávání pravdy, jako tomu bylo v případě náboženských vůdců, kteří odporovali Pavlovi?

Sk 14:21-23 „²¹I v tomto městě kázali evangelium a získali mnoho učedníků. Potom se vraceli přes Lystru, Ikonium a Pisidskou Antiochii. ²²Všude tam posilovali učedníky a povzbuzovali je, aby vytrvali ve víře; říkali jim: „Musíme projít mnohým utrpením, než vejdemo do Božího království.“ ²³V každé té církvi ustanovili starší a v modlitbách a postech svěřili učedníky Pánu, v kterého uvěřili.“

